

KOSGEB UYGULAMALI GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ - GİRİŞİMCİLİK İLİŞKİSİ: EĞİTİM ALIP İŞ KURMAYANLAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Hasan GÜNER

*Doktora Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü*

Prof. Dr. Adem KORKMAZ

*Süleyman Demirel Üniversitesi
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü*

ÖZET

İstihdama olan katkıları, bölgesel gelişmişlik farklarının giderilmesinde oynadıkları kilit rol, ekonomik krizlerden büyük şirketlere nazaran daha kolay ve az hasarla sıyrılabilme özellikleri ve bu sayede ekonomik hayatın çok daha kötü sekteye uğramamasının sigortası konumunda olmaları nedenleriyle küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) ülke ekonomilerinde önemli bir yere sahiptirler.

Bu makale ile ekonomide önemli bir yere sahip olan KOBİ'lerin kurulmasını sağlayan girişimcilere KOSGEB tarafından sunulan desteklerden Girişimcilik Destek Programının alt başlıklarından Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi (UGE) ele alınarak, UGE sonrasında girişimcilerin büyük çoğunluğunun işyeri kurmama nedenleri irdelenecektir.

Anahtar kelimeler: KOSGEB, Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi, Girişimci, Girişimcilik

**KOSGEB APPLIED ENTREPRENEURSHIP TRAINING
-ENTREPRENEURSHIP RELATION:**

**A RESEARCH ON THOSE WHO HAVE RECEIVED TRAINING AND
NOT ESTABLISHING THEIR OWN BUSINESS**

ABSTRACT

Small and Medium Sized Companies (SME's) which is contributions to employment, the key role they play in reducing regional disparities, easy pass through the economic crises and less damage than the large companies and thus insurance of economic life against more severe disruption, have an important place in the national economy.

In this article, by examining the entrepreneurs who provide the establishment of SMEs which have an important place in the economy, why most of the entrepreneurs do not establish their own business after Applied Entrepreneurship Education (UGE) which is one of the subheadings of support provided by KOSGEB Entrepreneurship Support Program will be studied.

Keywords: KOSGEB, Applied Entrepreneurship Education, Entrepreneur, Entrepreneurship

**1.GİRİŞİMCİLİK, KOBİ'LER VE UYGULAMALI
GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ**

1.1 GİRİŞİMCİLİK

Ülke ekonomilerinin güçlü bir şekilde ayakları üzerinde durabilmeleri, ülkelerin sahip oldukları işletmelerin gücünden kaynaklanmaktadır. Ülkenin sosyoekonomik yapısı ülkenin işgücü, üretkenliğinden güç alır. Ülke sathına dengeli dağılmış güçlü işletmeler, bölgesel gelişmişlik farklarını ortadan kaldırmaya, iş gücünün düzenli dağılımına, bölgeler arası istihdam farklılıklarının ortadan kalkmasına neden olmaktadır.

Ülke kalkınmasının temel taşı olan güçlü işletmeler, ülkede bulunan çalışabilen nüfusun güçlü yapısından kaynaklanmaktadır. Çalışabilecek olan güçlü bir nüfusa sahip olan ülkelerin bu zenginliklerini değerlendirebilmelerinin yolu, onlara iş verecek, iş imkânı oluşturacak girişimciler ile değerlendirilebilecektir.

Günümüzde, orta çağdan başlayarak pek çok teorisyenin tanımlamaya çalıştığı girişimcilik kavramı, hem işletme hem de iktisat literatüründe en fazla ilgi çeken konulardan biri olmuş sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş ile birlikte daha da büyük önem kazanmıştır (Arıkan, 2004, s. 4).

Girişimcilik, ikinci dünya savaşından sonra sistematik olarak üzerinde çalışılmaya başlayan, bireyden firmaya kadar geniş bir alanda, bölgesel hatta ulusal olarak özellikleri ile çok boyutlu gözlemlenmesi gereken yeni bir olgudur. Bu olgu ekonomik büyümede sağlam istatistik ve ekonometrik bağlantılar ile varlığını teyit etmiştir. Girişimcinin faaliyetlerini belirleyen, girişimci bireyin ve işletmesinin yeteneklerinin her ikisinin birden dahil olduğu kendine özgü çok boyutlu ilişkileri vardır. Kamu politikaları, ekonomik büyüme için girişimcilerin faaliyetlerini destekleyici mekanizmalar üzerinde anahtar bir role sahiptir (Audretsch, 2003, s. 2).

Şekil 1’de girişimci, girişimcilik ve girişim kavramları arasındaki ilişki görülmektedir. Girişimci, bir birey, bir insan, girişimcilik bir süreç ve girişim de girişimci tarafından oluşturulan yapıdır.

Kaynak:(Murthy, 2009, s. 41)

1.1.1 Girişimciliğin Tanımı

Girişimcilik tanımı çeşitli teorisyenler tarafından girişimcinin özellikleri dikkate alınarak yapılmaya çalışılmıştır. Kelimenin kökeni itibarıyla ülkemizde; müteşebbis olarak kullanılmaya başlanmıştır. Müteşebbis Arapçada “şe – bi – se” kökünden türetilen “teşebbese” vezninden elde edilmiştir. Teşebbüs “bir şeye pençe ile yapışmak” demektir (ESİAD, 1996, s. 3). Müteşebbisi “Husumete kadir, hesap kitapta muhir” kişi olarak kitabında açıklayan İbni Haldun, buradaki husumet kelimesini cesaret etme ve rekabette bulunma anlamında kullanmıştır (Bozkurt Çetinkaya, 2011, s. 11).

Müteşebbis kelimesinin günümüz Türkçesinde karşılığına baktığımızda “girişken, girişimci” olarak tanımlanmaktadır. Türk Dil Kurumu “Girişimci olma durumu, üretim için bir işe girişen, kalkışan kimse” ve “Ticaret ve endüstri vb. alanlarda sermaye koyarak girişimde bulunan kimse” olarak iki şekilde Büyük Türkçe Sözlüğünde(Türk Dil Kurumu, 2015); kurumun İktisat Terimleri Sözlüğünde ise; “Emek, sermaye ve doğayı bir araya getirerek üretim sürecinin bir üretim faktörü olarak tasarlanması, örgütlenmesi ve onun tüm riskinin üstlenilmesi.” şeklinde açıklanmaktadır(Türk Dil Kurumu, 2015).

Girişimciler kaynaklara değil fırsatlara odaklanırlar. Onlar yeni bir bilgiyi edindiklerinde hızlı bir şekilde fakat deneyerek işlemek isterler. Deneme süreci, kaynak bulunması il başlayan ve her bir basamakta sınırlı olan kaynaklardan yeterli miktarda kullanılarak yeni bilgi, beceri üretmek ve başarıya ulaşmak için kullanılan çok basamaklı bir süreçtir. Girişimciler, başkalarının hiyerarşik kontrolü içinde konumlandırılan dolayısıyla hiyerarşik olan bir ilişkiler zincirini de yöneterek kaynaklarını kullanırlar (Karami, 2016, s. 17-194).

Girişimci, hisleri doğrultusunda fırsatları gören, bu fırsatları uygulanabilir ve pazarlanabilir fikirler haline getiren, bunları çaba ve yetenekleri ile yoğurup değer ekleyen bu çabalardan gelecek kazancı sezebilen gelişimci, yenilikçi ve risk alan kişidir(Gürdal, 1993, s. 3). Girişimci kendi inisiyatifi ve cesareti ile bir işe başlayan risk alarak kar amaçlayan kişidir. “Korkak bezirgân ne kar eder nede zıyan” sözü kültürümüzde girişimcinin cesaret boyutunu vurgulamaktadır(Türkoğlu, 2007, s. 253).

Yatırımcılar, yatırım yapılacak girişimcide aranacak özellikler; Yoğun çalışma, tam özgüven ve risk alma isteği, geleceği görme duygusu ve gerçekleştirme yeteneği, problem çözme yeteneği, adapte etme (uyarlama) yeteneği, kaynakları efektif kullanabilme yeteneği, olarak sıralamaktadırlar(Camp, 2002, s. 39-41).

Özetle; Bir işe girerek onu farklılaştırıp işim haline getirmeye girişim onu yapan kimseye girişimci denir.

1.1.2 Girişimciliğin Önemi

Girişimcilik hem ekonomik hem de sosyal boyutu olan bir olgudur. Yeni teknolojilerin ortaya çıkması, atıl kaynakların ekonomiye kazandırılması etkin ve verimli kullanılması, istihdam hacmini genişletmesi dolayısıyla işsizliğin önlenmesinde önemli bir araç olarak ekonomik boyutuyla önem kazanmaktadır. Sosyolojik olarak refah düzeyinin yükseltilerek geniş bir toplumsal tabana

yaygınlaştırılmasında ve orta sınıfın güçlendirilmesinde, bölgesel gelişmişlik farklarının ortadan kaldırılmasında ya da azaltılmasında, katılımcı demokrasi- nin yerleşmesinde ve genel olarak toplumsal barışın sağlanarak bütünleşmenin güçlendirilmesinde önemli bir aktördür(İlhan, 2005, s. 217-248).

Atılhan NAKTİYOK (2004) İç Girişimcilik adlı kitabında ”geri kalmış ekonomilerde yapılanmanın, geliştirmekte olan ekonomilerde kalkınmanın, gelişmiş ekonomilerde ise dinamizm, yeni zenginlik ve refah yaratmanın yapı taşıdır.” diyerek girişimciliği ekonomik ve sosyal değer oluşturmada kaynağı olarak her türlü ekonominin ihtiyacı olduğunu belirtmiştir. (Naktiyok, 2004, s. 11)

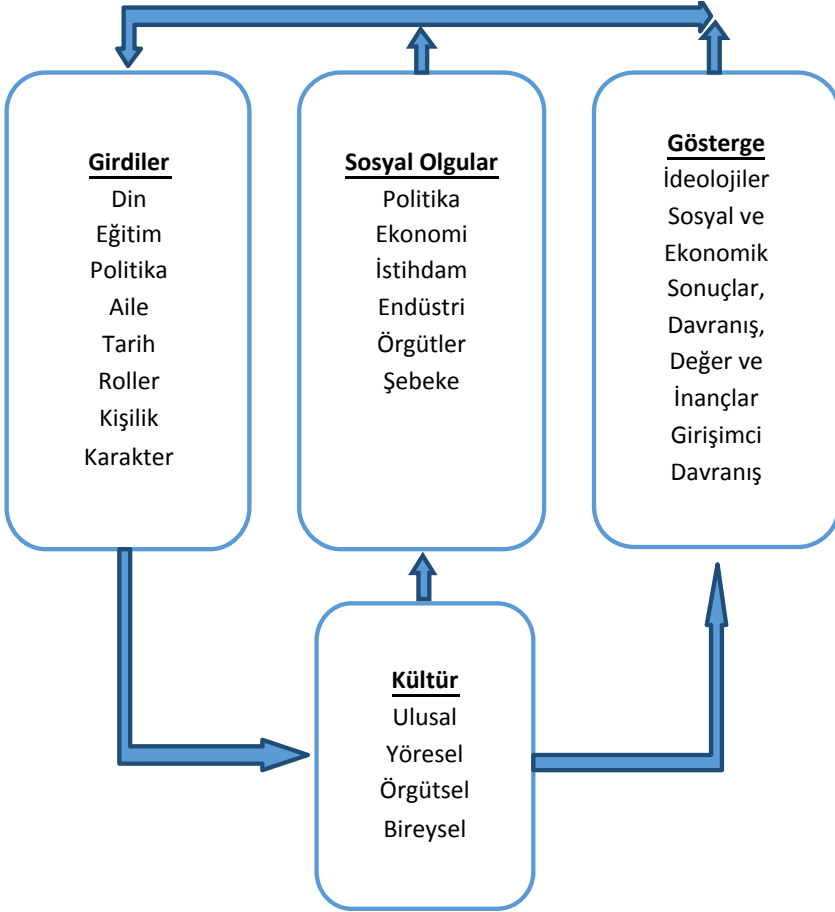
Ampirik bir değerlendirme ile yeni kurulan işletmelerin sadece yüksek büyüme eğiliminde olduğu söylenemez aynı zamanda istihdam oluşturmada da yüksek paya sahiptirler. Ampirik kanıtlar yeni ve genç firmaların yeni iş açmada önemli bir paya sahip olduğunu göstermektedir (Audretsch, 2012).

1.1.3 Girişimciliğin Önündeki Engeller

Girişimciliğin çok boyutlu bir olgudur. Girişimcinin, girişimci olarak ekonomik hayat içinde yer alabilmesi için kendi kişilik yapısı başta olmak üzere, içinde bulunduğu toplumun sosyolojik yapısından içinde yaşamakta olduğu ülkenin ekonomik durumu ve ekonomik hayatı etkileyen yasal düzenlemeleri büyük önem arz etmektedir (Şekil 2).

İnsanoğlu yaşadığı toplumun değerlerine göre yetişir. Toplumlar arası farklılıklar onların çeşitli uyaranlara verdikleri tepkilerin farklılığından oluşur. “Bir lokma bir hırka” anlayışı yaşam felsefesi haline getirmiş “kaderci”, “kanaat-kâr” topluluklar; çok çalışmaya, gereğinden fazla kazanma hırsına, ihtiyaçtan fazla üremeye, parayı her şeyin önüne geçirmeye, fırsatçılık ve yıkıcı rekabet gibi olgulara tamah etmezler. Bunun aksi düşünen kültürel yapıya sahip topluluklar için rekabet, çok kazanma hırsı fırsatçılık vb. önem arz eden konular olarak, hayatın merkezindeki yerini alır. Bu toplumlar, etkili sosyalizasyon yoluyla, hâkim kültürel eğilimlere karşılık gelen birey tipi, üretim sistemi, çalışma ideolojisi vs. ikame ederler (Aytaç ve İlhan, 2007, s. 110).

Şekil 1 Dinamik Girişimcilik Kültürü

Kaynak: (Morrison, 2006, s. 196)

İçinde yaşanılan toplumun girişimciliği, girişimci bireylerin yetişmesine yönelik etkilerinin yanı sıra toplumun sınırları içinde bulunduğu ülkenin yönetiminin de girişimci yetiştirmek veya bireylerdeki girişimci özelliklerini ortaya çıkartmak için bazı düzenlemeler yapması gerekmektedir;

Hükümet girişimcinin ortaya çıkıp ayakları üstünde durulabileceği bir çevre hazırlamalıdır. Bu çevre;

- emek piyasalarındaki katılıkların yok edildiği,
- ticaret kanunlarının girişimciliği, ortaklığı ve rekabeti destekler mahiyette olacak şekilde düzenlenmiş olması

- icra-iflas kanunlarının rekabeti engellemeyecek şekilde oluşturulduğu,
- devletin piyasalardaki rekabeti bozacak şekilde kaynaklar ve piyasalar üzerinde baskı yapmasının önüne geçildiği,
- ulaşım, iletişim, enerji, sağlık ve eğitim sektörlerini de kapsamak üzere kaliteli ve olabildiğince rekabetçi fiyatlardan hizmet veren alt yapı hizmetlerinin ikame edilmiş olduğu ve
- vergi yapısının üretimi ve istihdamı cezalandırıcı mahiyetten çıkartıldığı,

girişimcinin piyasa giriş çıkışların daha şeffaf ve serbest olabileceği şekilde düzenlemeler yapması gerekmektedir (Öztürk, 2008, s. 5).

1.1 KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER

Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) ekonominin vazgeçilmezi konumdadırlar. Ekonomi içindeki önemleri dolayısıyla gelişmiş ülkeler de dâhil olmak üzere KOBİ'leri yaşatmak ve geliştirmek üzere çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadırlar. Ülkeler KOBİ'leri kuran, onları ekonomiye kazandıran, onlara bir nevi yaşam veren kişilerin toplum içindeki sayılarını arttırmak, potansiyel girişimcilere bu özelliklerinin farkına varmasını sağlayacak bilinçlendirme ve bilgilendirme çalışmaları yürütmektedirler.

Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan 1960'lı yıllara kadar devlet tarafından sanayileşme ve bunun bir gereği olarak kentsel alanlarda yaşam teşvik edilmesine rağmen kentsel nüfus %25'i geçmemiştir. Bunun doğal sonucu olarak ülke büyük ölçüde tarıma dayalı bir ekonomiye sahip olmuştur. 1960'lardan günümüze kadar geçen süreçte Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) içinde sanayinin payı %18 den %27'ye, hizmetlerin payı ise %26'dan yaklaşık olarak %64'e çıkmış bulunmaktadır. Aynı şekilde kişi başına düşen gelir de bu dönem zarfında iki katına ulaşmıştır(The World Bank, 2015).

Bu gelişim ve büyümede günümüzde tüm işletmeleri içindeki oranı yaklaşık %99¹ olan KOBİ'lerin payı büyüktür.

1960'larda 28 milyon olan Türkiye nüfusu 2015 yılı itibari ile yaklaşık 78,7 milyona ulaşmıştır. Türkiye nüfusunun yaklaşık olarak %24'ünü 15-29 yaş aralığındaki gençler oluşturmaktadır.2014 – 2015 nüfus artış hızımız %013,4

1 Kaynak: Entrepreneurship at a Glance 2014

olarak gerçekleşmiş bulunmaktadır². Bu büyümeye doğru orantılı olarak iş alanlarının da büyümesinin eşlik etmesi tüm ekonomilerde istenen, özlenen bir durumdur.

Gençlere iş imkânlarının oluşturulması, onları birilerinin yanında çalışma hayatına katmak önem arz edebilir. Ancak işletmeleri kuran kişilerin yani girişimcilerin bu gençler arasından çokça çıkmasını sağlamak ve onların yeni işler kurmaları için teşvik etmek, ekonomik hayat içinde yeni iş yerlerinin açılmasıyla rekabetçiliği, rekabetçilik domino etkisi ile yenilikçiliği, yenilikçilik katma değeri yüksek ürünleri ortaya çıkaracaktır.

Gençlerin girişimcilik ruhlarının ortaya çıkartılması, iş kurma, yönetme becerilerinin geliştirilmesi ve yeni iş kurmalarının teşvik edilmesi ekonomiye yeni KOBİ'lerin girmesi ile sonuçlanacaktır. Bilinçli ve bilgili girişimcilerin kurduğu güçlü KOBİ'ler güçlü ekonomilerin temel taşlarını oluşturacaklardır.

1.2.1 KOBİ TANIMI

Ülkeler kendi ekonomik yapılarına göre KOBİ'lerini sınıflandırmaktadırlar. Ülkelerin ekonomik büyüklüğü, gücü, sektörün önemi gibi faktörler sınıflandırmada önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle KOBİ'ler üzerinde tam mutabakat sağlanmış bir tanım bulunmamaktadır (Esin ve Ceyhan, 1991, s. 32). Genel olarak ülkelerin yaptığı sınıflandırmalara baktığımızda; sınıflandırmalar çalışan işçi sayısına göre olabildiği gibi, bilanço değerlerine göre ya da her ikisi de baz alınarak yapılabilmektedir.

Türkiye'de 2005 yılı Kasım ayına kadar KOBİ sınıflandırmasındaki durum dünya ülkelerinde olduğu gibi belirli bir tanıma sahip değildi. KOBİ'ler ile ilgili kurum/kuruluşlar kendi yapılarına göre hizmet verecekleri işletmeleri sınıflandırmışlardır (Çolakoğlu, 2002, s. 7-8). Bu nedenle anılan tarihe kadar ülkemizde birçok KOBİ tanımı mevcut olmuştur.

18 Kasım 2005 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik" ile Türkiye için bir tanım birliğine gidilmiştir. Ancak bu tanım gelişen ve büyüyen Türkiye için yetersiz kalmış, Türkiye Devleti Resmi Gazetenin 04 Kasım 2012 tarih ve 28457 sayılı nüshasında; "KOBİ: İki yüz elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri kırk milyon Türk Lirasını aşmayan ve bu Yönetmelikte mikro iş-

2 Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçları, 2007-2015

letme, küçük işletme ve orta büyüklükteki işletme olarak sınıflandırılan ekonomik birimleri veya girişimleri,” şeklinde tanımlamıştır (Resmi Gazete, 2012). Bu yeni tanımlamada eskisinden farklı olarak sadece “yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosu” ile ilgili değerler arttırılmış, çalışan sayıları ile ilgili bir düzenlemeye gidilmemiştir. KOBİ’ler yeni tanımlama ile birlikte istatistik çalışmalar için, Mikro İşletme, Küçük İşletme ve Orta Büyüklükteki işletme olarak üç alt guruba ayrılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Sınıflandırılması

KOBİ Ölçeği		Yıllık Çalışan	Yıllık Net Satış Hasılatı veya Mali Bilançosu (Milyon TL)
2005 - 2012 Yılları	Mikro işletme	< 10	≤ 1
	Küçük işletme	< 50	≤ 5
	Orta işletme	< 250	≤ 25
Günümüz	Mikro işletme	< 10	≤ 1
	Küçük işletme	< 50	≤ 8
	Orta işletme	< 250	≤ 40

Kaynak: Resmi Gazete,2005; Resmi Gazete,2012

1.2.2 KOBİ’LERİN ÖNEMİ

KOBİ’lerin dünyada üzerinde mutabık kalınan bir tanımlanmamasının olmasına rağmen ekonomik ve sosyal hayattaki önemleri üzerinde mutabakatın tam olduğu söylenebilir. Küçük olmaları, kısıtlı imkânları, yakından takip edemedikleri teknolojik gelişmeler, ölçek ekonomisinin oluşturulamaması dolayısıyla rekabette zorlanmalarına karşın çabuk karar verme yeteneğine sahip olan işletmelerdir KOBİ’ler (Ar ve İskender, 2005).

KOBİ’ler büyük işletmeler ile ölçek ekonomisinden kaynaklanan nedenler ile rekabette zorlanmalarına rağmen yerelde olmanın da verdiği avantajlar ile bu zorluğun üstesinden gelmeye çalışmaktadırlar.

Faaliyetlerinde kişisel çıkarlarını en üst seviyede tutmaya çalışan iktisadilik prensibinin idealize edilmiş insan tipi, homo economicus veya iktisadi insan tipinin yanı sıra gerek ekonomik hayatta ve gerekse işletmecilik dünyasında insanı insan yapan sevgi, saygı, onur, erdem başkalarının haklarını verme ve hakkın olandan fazlasını talep etmeme gibi değer ve yargıların önemi büyüktür

(Müftüoğlu, 1999, s. 9). KOBİ sahipleri ve çalışanları yani dar bir mekânda her gün yüz yüze bakan insanlar arasında ekonomik ilişkilerden daha fazla insan ilişkiler önem arz etmekte bunun doğal sonucu olarak ekonomilerin sıkışık zamanlarında bile müesseselerinin ayakta kalması için her türlü özveride bulunmaktadırlar.

KOBİ, günümüz kullanım dilinde kısa adıyla KOBİ'ler; ekonominin lokomotifleri olarak adlandırılmakta ve tüm dünya ekonomilerinde önemli bir yere sahip bulunmaktadır. Ülkemizde de durum dünyadan farklı bir boyutta değildir.

KOBİ'ler toplam girişim sayısının %99,8'ini, maaş ve ücretlerin %54,7'sini, cironun %63,8'ini, faktör maliyetiyle katma değer (FMKD) %52,8'ini ve maddi mallara ilişkin brüt yatırımın %53,3'ünü, ihracatın %56,4'ünü ve istihdamın %74,2'sini gerçekleştirmesi ile sadece ekonomik değil aynı zamanda sosyal hayata da büyük katkı sağlamakla ekonomilerin vazgeçilmezi konumundadırlar(TÜİK, 2015).

Türkiye devleti de 1990 yılında 3624 sayılı kanunla KOBİ'leri desteklemek amacıyla KOSGEB'i kurmuştur (Resmi Gazete, 1990). Kuruluş kanununda 22.04.2009 tarih ve 5891 Sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler ile KOSGEB'e mevcut KOBİ'leri destekleme görevinin yanında çok önemli bir görev daha yüklemiştir. KOSGEB artık sadece işletmesini kuran girişimcilere destekler sunmayacak, yeni işletmelerin kurulmasını sağlayacak girişimciliği de destekleyecektir. Kuruluş Kanununun 4. Maddesine eklenen j bendinde "Girişimcilik kültürünün ve ortamının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli tedbirleri almak, bu kapsamda girişimleri ve girişimcileri desteklemek," olarak ifade edilmektedir(Resmi Gazete, 2009).

1.3 UYGULAMALI GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ

KOBİ'lerin ekonominin lokomotifleri olduğunu, sosyal hayatta da düzenleyici görevleri bulunduğunu, sermayenin sadece belirli bölgelerde toplanmasına, iş alanlarının sadece belirli bölgelerde kalmasının yerine ekonomisi içinde buldukları ülkelerin tüm bölgelerine yayılmasına yardımcı olduklarından söz etmiştik.

KOSGEB Girişimcilik Destek Programı ile ekonomik kalkınma ve istihdam sorunlarının çözümünün temel faktörü olan girişimciliğin desteklenmesi, yaygınlaştırılması ve başarılı işletmelerin kurulmasını sağlamayı amaç edinmiştir. KOSGEB;

- Girişimciliğin desteklenmesi,
- Girişimciliğin yaygınlaştırılması,
- Başarılı işletmelerin kurulması,

amaçlarına yönelik olarak Girişimcilik Destek Programı geliştirmiştir.

Programın Kapsamı Girişimcilik Destek Programı Uygulama Esaslarınının 5. Maddesi 1. Fıkrasında “Bu Program;

- Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi,
- Yeni Girişimci Desteğini,
- İş Geliştirme Merkezi Desteğini,
- İş Planı Ödülünü kapsar.”

şeklinde açıklanmış olup makale konusu Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi (UGE) olarak belirlenerek ele alınmıştır.

1.1.1 Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi Uygulama Süreci

KOSGEB; kısıtlı bütçeler ile iş yeri açmaya çalışan girişimcilerin, bu bütçelerinin heba olmaması, yapmayı düşündükleri girişimleri daha ayakları yere basan, risklerin önceden planlanmış ve nasıl yönetilmesi gerektiği belirli bir dokümanda toplanmış, daha güvenli bir şekilde iş yaşamına girmelerini sağlamaya çalışmaktadır. Bu amaca yönelik olarak UGE’lerin amacını “Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi, girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak ve girişimcileri iş planı kavramı ile tanıştırmak başarılı işletmelerin kurulmasını sağlamak amacı ile verilir. Eğitim sonunda girişimci adaylarının kendi iş fikirlerine yönelik iş planlarını hazırlayabilecek bilgi ve deneyimi kazanmaları hedeflenir.” olarak açıklamıştır.

Bu hedefler doğrultusunda UGE’i;

- KOSGEB birimleri tarafından düzenlenen uygulamalı girişimcilik eğitimleri
- Ulusal veya uluslararası projeler kapsamında KOSGEB tarafından yürütülen uygulamalı girişimcilik eğitimler
- KOSGEB dışındaki kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri
- Yükseköğretim kurumları tarafından örgün eğitim kapsamında

olmak üzere dört modelde yapılabilmektedir(KOSGEB, 2010).

1. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

1.1 ANKET TASARIMI

KOBİ'lerin kurucuları olan girişimcilerimizin işletme kurarken daha bilinçli, ayakları daha sağlam yere basan bir şekilde iş hayatına atılmalarını hedefleyen KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimine (UGE) katılan kişiler üzerinde uygulanacak bir anket³ tasarlanmıştır.

Birinci bölüm "Girişimciye Ait Bilgiler"den oluşturulmuş, bu bölümde UGE katılımcısının öğrenim durumu, yaşı, cinsiyeti, mesleği, yaşadığı yer gibi demografik özellikleri sorgulanmıştır.

İkinci Bölüm, UGE katılımcısının almış olduğu eğitimin sorgulandığı "Girişimcilik Eğitimi ile İlgili Bilgiler"den oluşturulmuştur.

1.2 ELDE EDİLEN VERİLERİN GÜVENİLİRLİK ANALİZİ SONUÇLARI

Elde edilen verilerin güvenilirlik hesaplaması Cronbach alfa katsayısı hesaplanarak test edilmiştir. "Cronbach alfa katsayısı, ölçek içinde bulunan maddelerin iç tutarlılığının (homojenliğinin) bir ölçüsüdür. Diğer bir deyişle, alfa katsayısı ile ölçekte yer alan k tane maddenin (sorunun) türdeş bir yapıyı açıklamak yada sorgulamak üzere bir bütün oluşturup oluşturmadıklarının sorgulanması konusunda bilgi elde edilir. İlgili ölçeğin alfa katsayısı ne kadar yüksek olursa –bu ölçekte bulunan maddelerin o ölçüde birbirleriyle tutarlı ve aynı özelliğin öğelerini yoklayan maddelerden oluştuğu yada tüm maddelerin o ölçüde birlikte çalıştığı- yorumu yapılır. Alfa katsayısı;

- 0,80 – 1,00 Geliştirilen test/ölçek yüksek güvenilirliğe sahiptir,
- 0,60 – 0,79 Geliştirilen test oldukça güvenilirdir,

3 Anket soruları hazırlanırken, KOSGEB'in Ekim 2005 yılında uyguladığı "Saha Tarama Anketi", "Küresel Girişimcilik Gözlemi Gem 2014 Yetişkin Araştırması", "Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik eğilimindeki Etkisi: Potansiyel Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma" isimli makaleden de yararlanılmıştır (Bozkurt ve Erdurur, 2013, s. 57-78). "Yükseköğretimde Hizmet Kalitesi Ölçeği: Güvenilirlik ve Geçerlilik Analizi" (Bektaş ve Ulutürk Akman, 2013, s. 116-133) ve "Eğitim Hizmetlerinin Pazarlanmasında Hizmet Kalitesinin Ölçümü ve Algılanan Hizmet Kalitesi ile Öğrenci Memnuniyeti Arasındaki İlişki" (Okumuş ve Duygun, 2008, s. 17-38) isimli makalelerden yararlanılmıştır.

- 0,40 – 0,59 Geliştirilen testin güvenilirliği düşüktür,
- 0,00 – 0,39 Geliştirilen test güvenilir değildir şeklinde nitelendirilir.”(Alpar, 2013, s. 848 - 849)

Elde edilen verilerden anketin güvenilirlik katsayısı 0,961 olarak hesaplanmıştır.

1.3 VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Anket çalışmamızda yukarıda açıklandığı üzere UGE’lerine katılan, KOSGEB veri tabanına kayıtlı ve geçerli e-posta adresleri olan grup araştırma evreni olarak belirlenmiş ve yaklaşık olarak 81 ilde 233.527 kişiden oluşmaktadır. Bu evren içinde UGE’ne katılarak henüz iş yeri açmamış olanlar 209.748 kişi ki bunlar %89,8 ile en büyük grubu oluşturmaktadır (Kaynak: KOSGEB veri tabanı Yayınlanmamış KOSGEB verisi Ocak 2016).

Araştırma evreni olarak belirlenmiş 233.527 kişiden örnek çapı ve duyarlılığa bağlı olarak örnek çapının belirlenmesi aşağıdaki şekilde hesaplanmıştır:

Duyarlılık, güven düzeyi ve seçilecek örnekteki birim sayısı birbiri ile ilişkili değerlerdir. İstenilen düzeyde duyarlılık ve güvenilirliği sağlayan örnek çapı yığındaki birim sayısına bağlı olarak aşağıdaki formülde verilmiştir.

$$n = \frac{N(zs)^2}{Nd^2 + (zs)^2} \quad (1)$$

Burada N yığındaki birim sayısını, z istenilen güvenilirlik düzeyi için standart normal dağılımdaki kritik değeri, d duyarlılığı, s ise standart sapmayı göstermektedir. Eğer örnekleme çalışması yığındaki oran üzerine ise; orana ilişkin varyans

$$s^2 = p \cdot q \quad (q = 1 - p)$$

olduğundan yukarıdaki formül

$$n = \frac{Nz^2 pg}{Nd^2 + z^2 pg} \quad (2)$$

şeklinde ifade edilir.

Yığından seçilecek örneklem sayısı yukarıda (2) ile verilen formül uygulanarak elde edilir. Çalışmanın niteliği göz önüne alınarak, örneklem sayısı, %95

güvenirlik ve %5 duyarlılık ile tespit edilmiştir. Bu durumda gerekli örneklem sayısı yaklaşık 385 hesaplanmıştır(Yamane, 2001).

Çalışmada yapılan anket sayısı 2787 adettir. Bu anketlerden elde edilen veriler SPSS programı ile değerlendirilmiş ve değerlendirme sonucu ortaya çıkan istatistiksel anlamlı tablolara dönüştürülmüştür.

2.3.1 UGE Katılımcısına Ait Bilgiler

UGE Katılımcısına ait bilgilerin bulunduğu bölümde; kişilerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, mesleği gibi demografik özellikleri irdelenmiştir. UGE ile ilgili kısımda; verilmekte olan eğitimin hangi kurum kuruluşlar vasıtasıyla verildiği, öğretmenlerden, eğitim kuruluşundan ve eğitim içeriklerinden memnuniyet gibi konular sorgulanmaktadır.

Anketimize cevap vererek katıda bulunan UGE katılımcılarının % 66,6 erkeklerden, %33,4 kadınlardan oluşmaktadır.Yaş guruplarına göre dağılımında %38,3 ile birinci sırayı 30-39 yaş gurubunda bulunan girişimciler almakta, onları %33,8 ile 18-29 yaş arası genç girişimciler izlemektedir. Üçüncü yaş gurubumuz 40-49 yaş arasındaki girişimcilerden oluşmakta olup %20,9 oranına, 50 yaş ve üstü UGE katılımcıları da %6,9 bir oran ile dördüncü sırada yer almaktadırlar.

UGE başarı ile tamamlayanların eğitim durumlarına baktığımızda (Tablo 2) %46,9 ile ilk sırayı üniversitelerin lisans bölümlerinden mezun olanların aldıkları görülmektedir. Lisans mezunlarını %21,0'lik bir oranla lise mezunları takip etmekte olup üçüncü sırada ön lisans mezunları %14,0 ile yer almaktadır. %10,9'luk bir oranla yüksek lisans mezunları dördüncü sırada, İlkokul ve ortaokul mezunları ise %64 ile beşinci sırada yer almaktadır. Altıncı ve son sırada ise %,9 ile doktora derecesine sahip olanlar bulunmaktadır.

Tablo 2: Öğrenim durumu

Mezuniyet	Kişi Sayısı	%'si
Üniversite (Lisans)	1306	46,9
Lise	584	21,0
Üniversite (Ön Lisans)	390	14,0
Yüksek Lisans	303	10,9
İlk-Orta	178	6,4
Doktora	26	0,9
Toplam	2787	100,0

2.3.2 UGE İle İlgili Bilgiler

KOSGEB Girişimcilik Destek Programını anlatırken UGE'lerinin KOSGEB tarafından bizzat düzenlenebileceği gibi KOSGE tarafından yukarıda anlatılan kriterleri yerine getiren çeşitli kurum/kuruluşlar tarafından da düzenlenebileceği anlatılmıştı. Tablo 3'de anketimize katılanların eğitim aldıkları kurum/kuruluşlar gösterilmektedir. UGE alınan Kurum / Kuruluş sıralamasında %52,6 ile KOSGEB öne çıkmaktadır. İkinci sırayı öğrencilerine girişimcilik dedi açan üniversitelerin %15,4 ile yer aldığı görülmektedir. Üçüncü sırada da %13,2 ile işsizler yönelik açtığı girişimcilik kursları ile İŞKUR gelmektedir.

Tablo 3: UGE Alınan Kurum / Kuruluşlar

Eğitim alınan Kurum/Kuruluş	Kişi Sayısı	%'si
KOSGEB	1465	52,57
Üniversite	429	15,39
İŞKUR	369	13,24
Odalar	207	7,43
Vakıf/Dernek	166	5,96
Belediyeler	71	2,55
Meslek örgütleri	28	1,00
Kalkınma Ajansları	22	0,79
Gençlik Merkezleri	14	0,50
Diğer	16	0,57
Toplam	2787	100

KOSGEB Yeni Girişimci Desteği kapsamına işini kurmak isteyen girişimcilere sunmakta olduğu bu desteğine 2010 öncesi Özelleştirme Sosyal Destek projesi (ÖSDP) kapsamında eğitim almış girişimcileri de dâhil etmiş bulunmaktadır. Tablo 4’de 2010 öncesi ÖSDP kapsamında Küçük Ölçekli İş Kurma Danışmanlığı (KÖİDD) eğitimi almış 30 kişi anketimize cevap vermiş bulunmaktadır.

Tablo 4: Girişimcilik Eğitimi Alınan Yıl

Eğitim alınan yıl	Kişi Sayısı	%’si
2015	1088	39,0
2014	591	21,2
2013	511	18,3
2012	314	11,3
2011	165	5,9
2010	88	3,2
2010 Öncesi	30	1,1
Toplam	2787	100,0

Girişimciliğin toplum tarafından öneminin daha fazla kavranmaya başlaması ile birlikte 2010 yılından itibaren her geçen gün UGE’lerinin ve bu eğitimlere katılan girişimci adaylarının sayısı artmaktadır. UGE’den en fazla insanların birbirleri ile iletişimi vasıtasıyla %25,0 haberdar olunmaktadır. Bu yayılmaya ikinci olarak KOSGEB tarafından gerçekleştirilen bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları %24,3 ile üçüncü sırada ise internet üzerinden UGE haberlerinin yayılması %13,4 ile sebep olmaktadır. İlk üçten sonraki sıralama üniversitelerin seçmeli ders olarak öğrencilerine ilan etmeleri, İŞKUR ve diğer medya kanalları ile yaygınlaşma sırasıyla %11,2, %10,5 ve 7,4 olarak gerçekleşmektedir (Tablo 5).

Tablo 5: UGE'den Haberdar Olma Yolu

Haber Alma Yolu	Kişi Sayısı	%'si
Bir arkadaşından	698	25,0
KOSGEB'den	677	24,3
İnternette	374	13,4
Üniversitede seçmeli ders	311	11,2
İŞKUR'dan	293	10,5
Medyadan	205	7,4
Eğitim veren Vakıf / Dernek'ten	121	4,3
Meslek Odasından	108	3,9
Toplam	2787	100,0

Eğitim alan girişimcilerden katıldıkları eğitimde eğitim veren eğitimcileri, eğitim içeriklerini, eğitimin yapıldığı yer ve eğitimi organize eden kurum / kuruluşun çalışanların kendilerine karşı yaklaşımları vb. konuları değerlendirmelerini istediğimiz soruda gelen cevaplar Tablo 6'da görülmektedir. Girişimcilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde hem genel anlamda hem de soru soru bakıldığında “katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” şikkını işaretleyenlerin ortalama değeri %80'in üzerinde görülmektedir. Yani UGE katılımcıları genel anlamda aldıkları eğitimden memnuniyetlerini belirtmişlerdir.

Tablo 6: Eğitimden memnuniyet durumu

	Kesinlikle katılmıyorum %	Katılmıyorum %	Kararsızım %	Katılıyorum %	Kesinlikle katılıyorum %	TOPLAM
Eğitmenler konularında uzman ve bilgili kişilerdi	6,1	3,9	5,2	36,7	48,0	100,0
Eğitmenlerin ders esnasında verdikleri örnekler yeterli ve günceldi	5,6	5,8	7,5	38,1	42,9	100,0
Eğitmenlerin ders anlatımındaki hitabet becerisi yeterliydi	5,2	3,2	6,1	38,2	47,3	100,0
Eğitmenlerin kursiyerlerle iletişim becerisi yeterliydi	5,0	3,6	6,4	38,2	46,9	100,0
Dersler kursiyerlerin anlayabilecekleri seviyede işlendi	4,6	4,1	8,2	38,6	44,5	100,0
Derslerin her zaman ders programına uygun olarak yapıldı	5,1	3,3	5,4	39,0	47,3	100,0
Eğitimi veren Kurum/kuruluş çalışanları kursiyerlerin karşılaştığı problemleri çözmek için içtenlikle davrandı	5,2	3,8	9,8	36,3	44,8	100,0
Eğitim kurumu kolay ulaşılabilir bir yerde idi	5,8	5,0	5,7	36,5	47,0	100,0
Eğitim kurumunun fiziki ortamın temiz ve düzenliydi	4,5	3,3	5,2	38,2	48,8	100,0
Sınıf ortamları ders yapmaya uygundu	4,7	3,8	5,6	37,6	48,4	100,0

1.1.1 UGE'nin Katılımcısı Gözüyle Girişimciye Katkıları

Eğitimden memnuniyet durumuna paralel bir cevap da girişimcilerin eğitimde aldığı dersler sonrasında anlatılan konular hakkında yeterince bilgi sahibi olup olmadığı konusunda gerçekleşmiştir. Tablo 7’de görüleceği üzere bu soruya verilen “katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum” cevaplarının ortalaması yaklaşık %77’dir. **İş planı ile ilgili analizleri %74,8 ve finansal yönetim ile ilgili konular %71,7 ile ortalamanın altında bir orana sahip olmuşlardır. Bu iki konu daha çok sayısal değerlendirmelerden oluştuğundan girişimcilerin zorlandıkları kanısına varılmaktadır.**

Tablo 7: UGE Sonrasında Sahip Olunan Bilgi

	Kesinlikle katılmıyorum %	Katılmıyorum %	Kararsızım %	Katılıyorum %	Kesinlikle katılıyorum %	TOPLAM %
İş fikri ile ilgili konularda yeterince bilgi sahibi oldum	5,1	5,9	10,8	41,1	37,1	100
Değerler, Misyon ve Vizyonu ifadeleri hakkında yeterince bilgi sahibi oldum	4,7	4,6	9,0	43,7	38,1	100
İş planı kısa, orta ve uzun dönemli hedefler (Ürün, Pazar / Satış, Müşteri, Karlılık) ile ilgili konularda yeterince bilgi sahibi oldum	5,1	5,5	11,3	41,3	36,8	100
İş Planı ile ilgili Analizleri (Pazarlama/satış, Ürün/hizmet, Fiyatlandırma, Tedarik, Rakip, Mevcut durum ve SWOT) yapabilme konusunda yeterince bilgi sahibi oldum	5,2	6,6	13,4	40,0	34,8	100
Yönetim Planı ve Organizasyonu tanımlayarak iş planında görev tanımlarını doğru bir şekilde yapabilecek bilgi sahibi oldum	4,9	6,5	11,7	41,7	35,2	100
Finansal Yönetim (Nakit akışı, Yatırım - Gider/ Gelir hesapları, Üretim ve satış hedefleri, Kara geçiş – Başa başnoktası, Finansman hesaplamaları, Amortismanlar, Gelecekteki değer, Net bugünkü değer) ile ilgili konularda yeterince bilgi sahibi oldum	5,9	7,5	14,9	39,3	32,4	100

“Aldığınız eğitimde olmayan ancak olmasını düşündüğünüz konu var mı?” sorusunda “Evet” cevabı verenlerin oranı %44,7 ile azımsanamayacak bir seviyededir. “Aldığınız eğitimde üzerinde daha fazla durulması gereken konu var mı?” sorusuna “Evet” cevabı verenlerin oranı %37,8 olarak gerçekleşmiş bulunmaktadır. Girişimciler üzerinde daha çok durulması gereken konular olarak; iş fikri bulma/iş planı / proje yazımı, KOSGEB Destekleri, mali tablo hazırlama/finans yönetimi, deneyim / yaşanmış örnekler, müşteri ilişkileri/pazarlama/satış ve temel muhasebe/vergi/SGK Yükümlülükler konuları ağırlıklı olmak üzere neredeyse anlatılan tüm konuların daha kapsamlı bir şekilde sunulmasını istemişlerdir (Tablo 8).

Tablo 8: Eğitimde üzerinde daha fazla durulması gereken konular

Eğitimde üzerinde daha fazla durulması gereken konular	Kişi sayısı	%'si
İş Fikri Bulma/İş Planı /Proje Yazımı	70	22,44
KOSGEB Destekleri	57	18,27
Mali Tablo hazırlama/Finans Yönetimi	43	13,78
Deneyim/Yaşanmış Örnekler	31	9,94
Müşteri ilişkileri/pazarlama/satış	27	8,65
Temel Muhasebe/Vergi/SGK Yükümlülükler	25	8,01
Maliyet Hesapları/Başa baş Noktası	19	6,09
Saha araştırması/analiz/Risk	14	4,49
Yönetim/Organizasyon/İK	12	3,85
İş kurma süreci	6	1,92
Eğitimin Gruplanması	6	1,92
İnovasyon	1	0,32
Yatırım Melekleri	1	0,32

Verilen cevaplar gruplandırılırken girişimcilerin iş fikri bulma konusunda çok zorlandıkları görülmüştür. İkinci sıradaki KOSGEB destekleri konusunda ise hem destekler hakkında daha detaylı bilgi almak, başvuru evraklarının hazırlanmasından başvurunun sonuçlanmasına kadar geçen sürecin ayrıntıları talep edilmekte hem de KOSGEB destek ödeme koşulları ve zamanları konusunda kendilerinin daha aydınlatıcı bilgiye ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Aldıkları eğitimin çalışmakta oldukları işlerine olan katkı yapıp yapmadığını sorduğumuzda girişimcilerin %58,9'u işlerine bir katkı sağlamadığını söylemişlerdir. "Evet" cevabı verenler katkısı ; %35,9 ile "cesaretlendim / özgüvenim arttı / bakış açım değişti", %23,4'ü "geleceğe yönelik plan / iş planı /proje yaptığını", %14,5'ide "ticaret konusunda bilgilendiğini" belirtmişlerdir (Tablo 9).

Tablo 9: Eğitimin Çalışılmakta Olan İşe Katkı Şekli

	Kişi Sayısı	%'si
Cesaretlendim / özgüvenim arttı / bakış açım değişti	369	35,9
Plan/proje/Misyon/Vizyon	241	23,4
Ticareti öğrendim/Bilgilendim	149	14,5
Mali Analizler/Muhasebe	141	13,7
İletişim Becerisi/Girişkenlik/Pazarlama	80	7,8
KOSGEB Destekleri	40	3,9
İnnovatif düşünce	9	0,9

UGE alanları eğitim aldıktan sonra kendilerinde özgüvenlerinin ve cesaretlerinin arttığını belirttiklerinden bahsetmiştik. Aynı şekilde UGE sonrasında eğitime katılanların kendilerinde fark ettiği girişimcilik özellikleri ile ilgili sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde, eğitime katılanların (kararsızlar hariç) %74'ü "bir iş kurmak için fırsat yaratma yeteneğine sahip olduğuna", %67'si "insanların öncelikle kendi işlerini kurmayı hedeflemeleri gerektiğine", %53,6' "kamu sektöründe çalışmanın kişiliğine uygun olmadığını", %69,5'i "her zaman girişimci olmaya odaklanmış olduğumu", %53,4'ü "özel sektörde ücret karşılığı çalışmayı planlamadığını" belirtmişlerdir. Tablo 10'da da görüleceği üzere diğer sonuçlar da UGE'nin katılımcılar üzerinde kendilerinin girişimcilik özelliklerini fark etmelerine yardımcı olduğu onları girişimci olma yolunda cesaretlendirerek iş yeri kurmaya yönlendirdiği ve uygun ortam bulunca bu kişilerin işyerlerini kuracaklarından bahsedilebilir.

Tablo 10: UGE Sonrası Katılımcıların Kendilerindeki Girişimcilik Özellikleri Konusunda Farkındalığı

	Kesinlikle katılmıyorum %	Katılmıyorum %	Kararsızım %	Katılıyorum %	Kesinlikle katılıyorum %	TOPLAM
Bir iş kurmak için fırsat yaratma yeteneğine sahip olduğumu,	6,5	6,5	13,0	38,3	35,7	100,0
İnsanların öncelikle kendi işlerini kurmayı hedeflemeleri gerektiğini,	6,5	11,2	15,3	35,0	32,0	100,0
Kamu sektöründe çalışmanın kişiliğime uygun olmadığını,	10,1	15,4	20,9	26,4	27,2	100,0
Her zaman girişimci olmaya odaklanmış olduğumu,	6,1	7,6	16,9	35,1	34,4	100,0
Özel sektörde ücret karşılığında çalışmayı planladığımı,	24,0	29,4	22,4	14,6	9,6	100,0
Bir işin fırsatlar sunmasının emniyetli ve garantili olmasından daha önemli olduğunu,	7,7	11,8	21,1	36,0	23,3	100,0
İş hedeflerimi sürekli yükselten bir kişiliğe sahip olduğumu,	5,0	5,0	11,5	41,9	36,6	100,0
İş ve Aile yaşamını dengeli bir şekilde yaşayan bir kişiliğe sahip olduğumu,	5,4	6,7	15,6	40,9	31,4	100,0
Gerçekleri zorlayarak sezgiye dayalı hareket etmeyi tercih ettiğimi,	8,7	16,0	21,3	33,2	20,7	100,0
İnandığım bir konuda negatif bir değerlendirmeye maruz kalma pahasına karar verebildiğimi,	6,2	8,9	16,2	40,4	28,4	100,0
Kariyerimin gelecek 5 yılında yüksek maaşlı bir iş fırsatı karşısına çıkarsa kabul edeceğimi,	17,6	21,5	22,5	21,2	17,1	100,0

Çalışmaya katkı sağlayan UGE sonrasında katılımcılarından %74,3'ü aldıkları eğitim sonrasında herhangi bir iş yeri açmamış bulunmaktadır. Geriye kalan %26,52'lik kısım UGE sonrasında iş hayatına atılmışlar yani kendilerine ait bir iş yeri kurmuş bulunmaktadır. Bu grupta içinde bulunanların yaklaşık %2,73'ü bir talihsizlik nedeniyle işlerini tavsiye etmek zorunda kalmışlardır (Tablo 11).

Tablo 11: UGE Sonrası İşyeri Açma Durumu

UGE Sonrası;	Kişi Sayısı	%'si
İşyeri açmayanlar	2048	73,48
İşyeri açıp hala faal olanlar	663	23,79
İşyeri açıp bir nedenle kapatmış olanlar	76	2,73
Toplam	2787	100

UGE sonrasında iş yeri kuranların oranı %26,6 olarak gerçekleşmiş olduğu, geriye kalan %73,4'lük kesim kendilerine ait bir iş yeri kurmadığı belirtilmiştir. Girişimcilere bunun nedeni sorulduğunda; “en önemli neden” olarak iş yeri açmak için doğru zaman olmadığını (%56) belirtmektedirler. Zamandan sonra en önemli neden olarak KOSGEB desteğinin yetersizliği (%49,1) ile ikinci sırada yer almaktadır. Sonraki sıralama %43,3 ile iş yeri açmak için karar aşamasında olmak, %32,3 ile altı ay içerisinde iş yerini açacaklarını belirtenler gelmektedir. Girişimcilerin henüz işyerlerini açmamalarına etki eden en önemsiz nedenler ise %87,8 ile arkadaşlarının engel olması, %77 ile iş yeri açma niyetinde olmamaları, %71,7 ile iş yeri açmak istediğim işle ilgili yeterli bilgiye sahip değilim, %69,1 ile iyi bir iş fikrine sahip olmamaları bildirmişlerdir (Tablo 12).

Tablo 12: İşyeri Açmama Nedeniniz Nedir? (5 çok önemli, 1 önemsiz)

	1	2	3	4	5	TOPLAM
İşyeri açmak için doğru zaman değildi	21,3	6	16,7	15,9	40,1	100
İşyeri açmak için KOSGEB desteği yetersizdi	29,6	6,4	14,9	11,8	37,3	100
İşyeri açmak için karar aşamasındayım	30,5	7	19,2	15,2	28,1	100
6 ay içerisinde iş yerimi açmış olacağım	39,2	10,1	18,5	6,8	25,5	100
İşyeri açmak için hazır değilim	37,6	9,2	19,1	14	20,1	100
İşyeri açmak için iyi bir yer bulamadım	47,7	10,4	15,2	8,4	18,2	100
İşyeri açmak için ailemden destek bulamadım	53,2	8,7	12,4	8	17,6	100
İşyeri açmaya cesaret edemedim	51,7	9,2	15,3	8,9	14,8	100
İyi bir iş fikrine sahip değilim	60,3	8,8	12,1	7,4	11,3	100
İşyeri açmak için yeterli tecrübeye ve bilgiye sahip olmadığımı anladım	56,6	10,8	13,9	7,6	11,1	100
İşyeri açmak istediğim işle ilgili yeterli bilgiye sahip değilim	60,1	11,6	12,4	7	9	100
İşyeri açma niyetim yoktu	70,7	6,3	11,4	3,6	8	100
Arkadaşlarım engel oldu	82,4	5,4	5,8	2,4	3,9	100

SONUÇ

UGE katılımcıları eğitim sonrasında kendilerine bakış açılarının değiştiğinden bahsederek cesaretlendiklerini, özgüvenlerinin arttığını kendi işlerini kurmayı hedeflediklerini ve bunun için fırsat oluşturma çabası içine girdiklerinden bahsetmektedirler.

Ancak, ankete katılan 2787 kişinin sorulara cevap verdiği andaki çalışma durumunun irdelendiği “**Şu anki çalışma durumunuz aşağıdakilerden hangisidir?**” sorusuna cevap verenlerden %33,7’si tam zamanlı bir işte çalışmakta olduğu, %33,3’ü de serbest meslek sahibi oldukları yani zaten bir tam zamanlı bir iş sahibi oldukları görülmüştür. Bu durumda iş yeri açmama nedenleri arasında en önemli yeri tutan “bir iş yeri açmak için doğru zaman olmadığını” söyleyenlerin uygun ortam bekledikleri şeklinde yorumlanabilir. Zira Kinay’ın, “KOBİ sayısının artırılması, ülke vatandaşlarının girişimcilik özelliklerine sahip olmaları ve bunu uygun koşullar bulduklarında kullanmaları ile mümkün olabilecektir. Devlet girişimcinin iş hayatına atılabilmesi için gerekli olan ekonomik ve hukuki güvenceyi sağlamalıdır. Girişimci, girişimde bulunacağı ekonomik sistemin dengeli, piyasaların bağımsız kurumlar tarafından düzenlenmesi ve denetlenmesini güvenle iş hayatına girebilmek bekleyebilmektedir (Kinay, 2006, s. 149).” şeklindeki tespitleri bu açıdan anket sonuçlarımızla da örtüşmektedir.

Girişimci adaylarının iş yeri açma konusunda zorluk yaşadıkları diğer bir durum da yeterli mali desteği bulamamalarıdır. Araştırmada KOSGEB desteğinin yetersizliği ikinci sırada iş yeri açmama nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır.

UGE katılımcıları iş fikri bulma konusunda çok zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Girişimcinin en önemli özelliklerinden biri iş fırsatlarını görmek ve değerlendirmektir. Bu nedenle eğitimlerde bu konunun daha fazla ele alınması gerekmekte ve bu durum UGE katılımcıları tarafından da talep edilmektedir.

Anketimize cevap vererek katıda bulunan UGE katılımcılarının %33,4 kadınlarından oluşmaktadır. Sadece kadın olmak yani cinsiyet faktörü girişimci kadınların önüne bir engel olarak çıkmaktadır. Aile yükümlülüklerini yapma zorunluluğu kadını bütünüyle kariyer yapmasını zorlaştırmakta, kadın için olası iş fırsatlarını değerlendirmek doğal olarak azalmaktadır (Soysal, 2010). Günümüzde girişimcilere destek veren KOSGEB ve benzeri kurum ve kuruluşlar, çeşitli kanunlar ilde desteklenerek kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık yaparak bu sorunun önüne geçmeye çalışmaktadırlar. Ancak kadınların işveren olarak çalışma hayatındaki oranı TÜİK 2014 istatistiklerine göre %8 gibi çok düşük bir seviyededir (TÜİK, 2016).

KOSGEB Türkiye’de girişimcilik ekosisteminin gelişmesi, bilinçli, bilgili ve ayakları yere sağlam basan girişimcilerin yetiştirilmesi için en büyük çaba sağlayan kurumlardan biridir. KOSGEB Girişimcilik Destek Programı ile ekonomi içinde katma değer oluşturabilecek kişileri eğitimler ile potansiyel girişimci, iş kurmalarını teşvik ederek işletmesini kurmuş girişimci olmalarını sağlamaya çalışmaktadır. Her seviyeye uygun girişimcilik eğitimleri ile ilkokuldan hatta okul öncesi dönemden çocukların girişimci bireyler olarak yetişmesinin sağlanması büyük önem taşımaktadır. Eğitimler ile girişimcilik ruhunun geliştirilmesi, var olan potansiyelin ortaya çıkartılması, girişimcilik ekosistemine uygun zaman ve koşullarda yeşerecek tohumlar ekilmesi önem arz etmektedir.

Anketimizde UGE’nden nasıl haberdar olduğunuz sorusunun cevapları arasında “bir arkadaşımın” cevabı %25 ile ilk sırada yer almaktadır. “İnternette” cevabı %13,4 ile 3. Sırada, “medyadan” cevabı ise %7,4 ile 6. Sırada yer almaktadır. İnternette ve medyadan cevaplarının toplamı %21 de kalmaktadır. Yani girişimci adayları arkadaşlarından, sağdan soldan duyarak bu eğitimlere katılmaktadırlar. Yazılı ve görsel basında bu konuya daha fazla yer verilmesinin sağlanması, daha büyük kitlelere ulaşabilme, girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması açılarından daha etkili olacağı söylenebilir.

KAYNAKÇA

Alpar, C. R. (2013). *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler* (4. Baskı b.). Ankara: Detay Yayıncılık.

Ar, A. A., & İskender, H. (2005, Mart). Türkiye’de KOBİ’ler ve KOBİ’lerde Planlama, Uygulama ve Denetim. *Mevzuat Dergisi*(87).

Arıkan, S. (2004). *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular* (Genişletilmiş 2. Baskı b.). Ankara: Sayasal Kitapevi.

Audretsch, D. B. (2003). *Entrepreneurship A Survey Of The Literature*. Büroksel: European Commission Enterprise Directorate-General.

Audretsch, D. B. (2012). *High-Growth Firms: Local Policies and Local Determinants*. *OECD/DBA International Workshop*. Copenhagen: OECD-LEED.

Aytaç, Ö., & İlhan, S. (2007). Girişimcilik ve Girişimci Kültür: Sosyolojik Bir Perspektif. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(18), 101 - 120.

Bektaş, H., & Ulutürk Akman, S. (2013, Mayıs). Yükseköğretimde hizmet Kalitesi Ölçeği: Güvenilirlik ve Geçerlilik Analizi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi*(18), 116-133.

Bozkurt Çetinkaya, Ö. (2011). *Dünyada ve Türkiye'de Girişimcilik Eğitimi: Başarılı Girişimciler ve Öğretim Üyelerinden Öneriler*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Bozkurt, Ö., & Erdurur, K. (2013). *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi Journal of Entrepreneurship and Development*, 8(2), 57-78.

Camp, J. J. (2002). *Venture Capital Due Diligence, A Guide to Making Smart Investment Choices and Increasing Your Portfolio Returns*. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Çolakoğlu, M. H. (2002). *KOBİ Rehberi*. Ankara, Türkiye: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği.

ESİAD. (1996). *Ege Bölgesi Yatırımcı Profili* (ESİAD Yayın No:96/ESA-10. b.). İzmir: Ege Sanayici ve İşadamları Derneği (ESİAD).

Esin, A., & Ceyhan, H. (1991). *XXI.yy. Ekonomilerine Doğru Bir Kalkınma Aracı Küçük ve Orta Boy İşletmeler (KOBİ) -AT Örneği-*. İstanbul: İktisadi Kalkınma Vakfı.

Gürdal, R. (1993). *Ekonomik Kalkınmada Girişimciliğin Önemi ve Değişen Girişimcilik Nitelikleri*. İstanbul: Türkiye Genç İşadamları Derneği.

İlhan, S. (2005). Bazı Değişkenler Açısından Elazığ'da Girişimci Profili. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 217-248.

Karami, A. (2016). *Strategy Formulation in Entrepreneurial Firms*. Abingdon: Routledge.

Kinay, H. F. (2006). *Girişimcilik, Kalkınma ve Rekabet İlişkisi Kütahya'da Girişimcilerin Girişimcilik Profili*. Ankara: TOBB.

KOSGEB. (2010). *Genel Destek Programları Yönetmeliği*. Ankara: KOSGEB.

Morrison, A. (2006). A contextualisation of entrepreneurship. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 12, 192 - 209.

Murthy, C. (2009). *Small Scale Industries and Entrepreneurial Development*. Mumbai: Himalaya Publishing House.

Müftüoğlu, M. T. (1999). *İşletme İktisadı* (3. Baskı b.). Ankara: Turhan Kitabevi.

Naktiyok, A. (2004). *İç Girişimcilik* (1. Basım b.). İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım AŞ.

Okumuş, A., & Duygun, A. (2008). Eğitim Hizmetlerinin Pazarlanmasında Hizmet Kalitesinin Ölçümü ve Algılanan Hizmet Kalitesi ile Öğrenci Memnuniyeti Arasındaki İlişki. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 17-38.

Öztürk, İ. (2008). *2008 Girişimcilik Raporu*. İstanbul: İktisadi Girişim ve İş Ahlâkı Derneği.

Resmi Gazete. (1990, Nisan 20). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun. (20498 sayılı RG). Ankara: T.C.Başbakanlık.

Resmi Gazete. (2009, Mayıs 05). Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (27219 sayılı RG). Ankara: T.C. Başbakanlık.

Resmi Gazete. (2012, 11 04). Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Ankara, Türkiye: T.C. Başbakanlık.

Soysal, A. (2010). Türkiye’de Kadın Girişimciler: Engeller Ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 65(1), 83-114.

The World Bank. (2015). *Rise of the Anatolian Tigers Turkey Urbanization Review Policy Brief*. Washington DC: Social, Urban, Rural, Resilience Global Practice Group The World Bank.

TÜİK. (2015). *Haber Bülteni*. 11 10, 2016 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21864> adresinden alındı

TÜİK. (2016, 03 01). *Haber Bülteni Girişimcilik 2014*. 11 13, 2016 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21529> adresinden alındı

Türk Dil Kurumu. (2015, 11 22). 11 22, 2015 tarihinde Türk Dil Kurumu: <http://www.tdk.gov.tr/> adresinden alındı

Türk Dil Kurumu. (2015). *Büyük Türkçe Sözlük*. 11 22, 2015 tarihinde Türk Dil Kurumu: <http://www.tdk.gov.tr/> adresinden alındı

Türkoğlu, F. (2007). *Milletin Efendisi Girişimci*. Kayseri: Kayseri Ticaret Odası Yayınları.

Yamane, T. (2001). *Temel Örnekleme Yöntemleri*. (E. Alptekin, M. A. Bakır, C. Aydın, & E. Gürbüzsel, Çev.) İstanbul: Literatür Yayınları.